

bestemt i Forordningen af 6te Juni 1769 om ulovlig Odelæggelse af Landbrug, og at da hermed bortfalder den Rentekammeret tidligere givne Bemyndigelse til at meddele Bevilgninger til Bøndergaardes Sammenlæggelse uden Hensyn til det derved udkommende Jordbrugs Størrelse.

Derimod følger det af den Frihed, som ligger i Fæstetvangens Ophævelse, at en Mand maa kunne drive flere Landejendomme, større eller mindre, for egen Regning, naar de kun vedligeholdes som selvstændige Landbrug, saaledes at Afgrøden hjemføres til Stedets Bygninger og Belætningen holdes paa samme.

Vel er det en Selvfølge, at efterhaanden som Fæstetvungen maatte bortfalde, bortfalder ogsaa de mange nugældende Kontrolbestemmelser, som stode til Fæstelovgivningens Opretholdelse. Men naar der dog i det offentlige Interesse, som jeg har tilladt mig at foreslaa, skal sættes en Grænse for Landejendommers Nedlæggelse og Sammenlæggelse, saa maa dermed holdes en Kontrol. Det synes imidlertid lidet hensigtsmæssigt at lade denne Kontrol bero hos Sognepræsterne, hvilte Kontrollen med Fæstelovgivningens Overtrædelse nærmest nu paaligger, hvorimod det synes rigtigere, at det paalægges Sogneforstanderskaberne, inden hver Aars Maanedes Udgang at indgive til Amtmændene Indberetning, om der i Løbet af det foregaaende Aar er foregaaet nogen Nedlæggelse eller Sammenlæggelse af Landbrug, som anses stridende imod Loven. Amtmanden vilde i betrækkende Sald have at søge nærmere Oplysning gennem vedkommende lokale Vdrighed, om fornødent ved Optagelse af et Forhør, hvorefter han om disse Tilfælde havde at indgive Beretning til Indenrigsministeriet, som derefter vilde have at foranstalte det videre fornødne.

De paatænkte Reformen i Landbøforholdene kunne, saa vidt jeg stønner, ej heller blive uden Indflydelse paa den nu bestaaende Lovgivning om Udstyknings af Jord. Foreløbigen skal jeg bemærke, at da det er et Hovedsøjemed med disse Reformen at ophæve den hele Forskel mellem uprivilegerede og privilegerede Jorder paa Landet, saa at al Jord bliver lige i Henseende til Rettigheder og Forpligtelser, saa følger allerede heraf, at ogsaa privilegerede Jorder for Fremtiden maatte blive lige med de uprivilegerede i Henseende til Udstykning, og altsaa paa den ene Side den strengere Forfærd i Forordningen af 3dje December 1819, § 2, om Hovedgaardes Udstykning bortfalde. — Bestemmelserne om Rytterhesteholdet vilde ved Egaaleringen af Hærfornet formeentligen blive Genstand for en ny Ordning, og paa den anden Side vil den i Forordningens § 1 givne Forfærd om Bøndergaardes Udstykning, hvis den ej bliver ophævet, gøres anvendelig paa Landejendomme, der tidligere havde haft Tilliggende af privilegeret Jord, og skal jeg derhos kun lejlighedsvis bemærke, at de tidligere friere Udstyknings og Omdelinger af Fæstegaarde, paa hvilke Rentekammeret i sin Tid har antaget, at Forordningen af 3dje December ej var anvendelig, hvis min Plan til Fæstetvangens Ophævelse vil blive fulgt, af sig vil bortfalde i alle de Tilfælde, hvor vedkommende Fæsters Samtykke ej dertil kan erhverves, efter som Fæstegaarden, som den er ved første indtrædende Fæstetledighed — og forinden kunde Omdelingen ej mod Fæsterens Vilje iværksettes — skal gaa over til Ejendomsgaard, og derved vil komme ind under Bestemmelserne i Forordningen af 3dje December 1819.

Hvad dernæst Begrænsningen af Bøndergaardenes Udstyknings angaar, da maa jeg fremdeles erklære mig for samme, dels af de sædvanlige anførte Grunde, hentedes fra den frie Udstyknings Stadelighed, der, efter hvad Erfaringen viser, fører til en stedse stigende Adspaltning af Landejendomme af almindelige Bøndergaardes Størrelse i smaa Parceller, idet Sammenlægningen, fordi det er vanskeligere at samle smaa særligen bebyggede Lodder, end at adstille en Bøndergaard i saadanne, ikke i fjerneste Maade gaar lige frem med Udstyknings, dels af den ovenfor imod den ubetingede Sammenlæggelsesret paaberaabte Grund, at den ubundne Udstykning her i Landet i en maaste endnu højere Grad, end fri Sammenlægning, vil fjerne den vigtige Middellasse af Landejendomsbesiddere, som vi nu have i vor Gaardmandsklasse.

Derimod holder jeg for, at Udstykningsfriheden bør udstrækkes noget over de nu bestemte Grændser, og navnlig i følgende Retninger.

I. Hvad Hovedparceller angaar:

a) at der i Almindelighed fremtidig kun skal fordres 15 Lønder Land til Taksten 24 til en Hovedparcel af befalet Størrelse, saaledes at enhver Landejendom, som ikke har et større boniteret Areal, ikke yderligere kan udstykkes. Jeg maa her bemærke, at Rentekammeret, der havde Myndighed til at bevilge Bøndergaardes Nedlæggelse